

Wojciech Mateusz Hrynicki

W jaki sposób dodać drugie imię? : glosa do wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 18 marca 1993 r. w sprawie imion "Jerzy Stanisław"

Zeszyt Naukowy 4, 259-271

2010

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

**W jaki sposób dodać drugie imię?
Glosa do wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego
z dnia 18 marca 1993 r.¹
w sprawie imion *Jerzy Stanisław***

Nadawanie i zmiana imion należą do najciekawszych zagadnień osobowego prawa administracyjnego. Aktywność organów administracyjnych w tym zakresie winna być szczególnie wrażliwa z uwagi na doniosłość, jaką przypisuje się imionom jako elementom stanu cywilnego człowieka. Imię służy bowiem indywidualizowaniu człowieka, a swą funkcję najlepiej wypełnia wraz z towarzyszącym mu nazwiskiem. Bez obu funkcjonowanie w społeczeństwie obywatelskim i państwie prawa jest niemożliwe.

Sądy administracyjne na przestrzeni ostatnich dwudziestu lat kilkakrotnie zajmowały się problematyką dopuszczalności nadawania i zmiany imion, podkreślając, iż prawo ich wyboru czy dookreślenia pozostawia się obywatelowi, czy to osobiście, czy w postaci władzy rodzicielskiej. Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego (NSA) z 18 marca 1993 r. w sprawie dopuszczalności dodania do imienia *Jerzy* drugiego imienia *Stanisław*, choć już nie najnowszy, porusza bardzo ważny problem pojawiający się w praktyce kierowników urzędów stanu cywilnego, jakim jest możliwość dodania drugiego imienia i w tym obszarze zachowuje swą aktualność. W wyroku tym NSA stanął na stanowisku, że uzupełnienie zapisu w akcie urodzenia przez wpisanie w akcie urodzenia obok imienia *Jerzy* drugiego imienia *Stanisław*, powinno przybrać formę uzupełnienia aktu stanu cywilnego, w trybie art. 36 ustawy z dnia 29 września 1986 r. Prawo o aktach stanu cywilnego² (Prawo asc). Wyrok ten wymaga jednak uzupełnienia, a do samego rozstrzygnięcia należy podchodzić ostrożnie. W szczególności zwrócić uwagę należy na to, że NSA w głosowanym wyroku stwierdził kategorycznie, że dodanie drugiego imienia nie jest jego zmianą, dokonywaną na podstawie ustawy z dnia 15 listopada 1956 r. o zmianie imion i nazwisk³ (obecnie ustawy z dnia 17 października 2008

¹ Wyrok NSA OZ we Wrocławiu z dnia 18.03.1993 r., Sygn. akt SA/Wr 1859/92, [w:] Wokanda 1993 nr 9, s. 23.

² Ustawa z dnia 29 września 1986 r. Prawo o aktach stanu cywilnego (T.j. Dz.U. z 2004 r. Nr 161, poz. 1688 ze zm.).

³ Ustawa z dnia 15 listopada 1956 r. o zmianie imion i nazwisk (T.j. Dz.U. z 2005 r. Nr 233, poz. 1992 ze zm.).

roku o zmianie imienia i nazwiska⁴), lecz jest uzupełnieniem aktu stanu cywilnego, w którym wpisano tylko jedno imię. Takie stwierdzenie budzi jednak szereg wątpliwości, które trzeba szczegółowo omówić.

Jak już wspomniano, prawo uwypukla zasadę względnej stabilizacji imion⁵, tym niemniej względność tej stabilizacji zakłada wyjątkową dopuszczalność ich zmiany, o ile zaistnieją ku temu ważne przyczyny. Przyczyny te mają nie tylko charakter obiektywny, ale i subiektywny. Jak zauważa P. Ruczkowski, „subiektywne przekonania osoby wnoszącej o zmianę imienia nie mogą być przez organ orzekający pominięte, chociażby z tego powodu, iż zmiana może nastąpić tylko na wniosek strony. Nie mogą to być jednak wnioski będące wynikiem li tylko kaprysu osoby niezadowolonej (...)”⁶. W związku z tym, na tle wyroku w sprawie imion *Jerzy Stanisław*, należy zastanowić się, czy wbrew pogładowi sądu administracyjnego, dodanie drugiego imienia do już występującego imienia pierwszego nie jest jego zmianą, skoro w miejsce jednego imienia pojawiają się dwa imiona.

Mimo tego, że od głosowanego wyroku NSA minęło kilka lat, praktyka kierowników urzędów stanu cywilnego w obszarze dopuszczalności dodania drugiego imienia jest różna. Część praktyków, wbrew pogładowi sądu uważa, że dla dodania drugiego imienia do już istniejącego imienia pierwszego najważniejszy jest proces decyzyjny stosowany w przypadku zmiany imienia, a więc w oparciu o przepisy ustawy z 2008 roku o zmianie imienia i nazwiska oraz o przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego⁷ (Kpa). Z kolei inna część praktyków, zgodnie z poglądem sądu administracyjnego wyrażonym w głosowanym wyroku, uważa za właściwy dla dodania drugiego imienia proces decyzyjny stosowany w przypadku uzupełnienia aktu stanu cywilnego, a więc w oparciu o przepisy art. 36 i 7 ust. 1 pkt 2 Prawa asc oraz o przepisy Kpa. Obie te drogi proceduralne mają jednak swoje mankamenty prawne i budzą uzasadnione wątpliwości, w tym także droga zaproponowana przez Naczelny Sąd Administracyjny.

Aby zastosować pierwszą z wymienionych procedur, tę, którą zanegował NSA, przyjąć trzeba, że przy dodaniu drugiego imienia mamy do czynienia ze zmianą imienia, na przykład z *Jerzy* na *Jerzy Stanisław* (jak to miało miejsce w głosowanym wyroku), a przy tym zachodzą ważne powody uzasadniające konieczność zmiany imienia, na podstawie art. 4, a sama zmiana jest zmianą, o której mowa w art. 3 pkt 1 ustawy z 2008 roku o zmianie imienia i nazwiska. Jednakże wątpliwe pozostaje, czy dodanie drugiego imienia do już występującego imienia pierwszego, przy jednoczesnym jego pozostawieniu, można traktować jako zmia-

⁴ Ustawa z dnia 17 października 2008 r. o zmianie imienia i nazwiska (Dz.U. Nr 220, poz. 1414).

⁵ J. Szreniawski (red.), *Prawo administracyjne. Część szczegółowa*, Bydgoszcz 1997, s. 18.

⁶ P. Ruczkowski, *Ustawa o zmianie imion i nazwisk. Komentarz*, Kielce 2008, s. 25.

⁷ Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 roku Kodeks postępowania administracyjnego (T.j. w Dz.U. z 1980 roku Nr 9, poz. 26 ze zm.).

nę. Z językowego punktu widzenia – zdecydowanie nie. *Wielki Słownik Poprawnej Polszczyzny* pod redakcją A. Markowskiego twierdzi, że zmiana to: 1) „fakt, że coś staje się lub stało się inne”, 2) „zastąpienie czegoś czymś, kogoś kimś, zamiana, wymiana”⁸. Z tego wniosek, że, biorąc pod uwagę językowe rozumienie „zmiany”, nie możemy dowolnie traktować jako zmiany – dodania drugiego imienia do już funkcjonującego pierwszego imienia, przy jednoczesnym jego pozostawieniu, na przykład tak jak w głosowanym wyroku *Jerzy na Jerzy Stanisław*. Także brzmienie przepisu art. 3 pkt 1 nowej ustawy o zmianie imienia i nazwiska nie dopuszcza takiego rozumowania, bowiem wskazuje, że zmiana imienia oznacza zmianę na inne imię lub zmianę pisowni imienia. Z tym jednakże nie mamy do czynienia w przypadku dodania drugiego imienia. W przypadku dodania drugiego imienia do imienia pierwszego, nie ma więc mowy o zmianie ani w sensie normatywnym, ani w sensie językowym. Po drugie, należy zwrócić uwagę, że przyjęcie pierwszej z omawianych konstrukcji prawnych, narzucałoby konieczność uzasadnienia takiej zmiany „ważnymi powodami”, o których mowa w art. 4 ust. 1 obecnie obowiązującej ustawy z 2008 roku o zmianie imienia i nazwiska (a poprzednio art. 2 ust. 1 ustawy z 1956 roku o zmianie imion i nazwisk). Trudno uznać, iż sam fakt posiadania tylko jednego imienia jest dostatecznie ważnym powodem dodania drugiego imienia, skoro posiadanie tylko jednego imienia nie jest niedopuszczalne, a akt urodzenia, w którym wpisano tylko jedno imię obywatela jest aktem stanu cywilnego sporządzonym prawidłowo. Zastosowanie zatem procedury zmiany imienia dla dodania drugiego imienia do imienia pierwszego nie jest właściwe. Słusznie zatem NSA stwierdził niedopuszczalność tej procedury dla dodania drugiego imienia i choć uczynił to w oparciu o obowiązujące do 12.06.2008 r. przepisy ustawy z 1956 roku o zmianie imion i nazwisk, rozumowanie to zachowuje swą aktualność na podstawie obecnie obowiązującej ustawy z 2008 roku o zmianie imienia i nazwiska, a nawet zyskuje na wartości poprzez dookreślenie przez ustawodawcę w art. 3 pkt 1 nowej ustawy, co należy rozumieć poprzez zmianę imienia.

W głosowanym wyroku NSA stwierdził, że właściwą procedurą dla dodania drugiego imienia jest uzupełnienie aktu stanu cywilnego. Jednakże, aby zastosować tę procedurę trzeba założyć, że akt urodzenia obywatela, w którym wpisano jedynie pierwsze imię jest aktem stanu cywilnego niekompletnym, tj. niezawierającym wszystkich danych, które powinny być w nim zamieszczone oraz że drugie imię człowieka winno być obligatoryjnie wpisywane do aktu urodzenia dziecka zawsze, jeśli jest to możliwe. Tych kontrowersyjnych okoliczności jednak NSA już nie zauważył, mimo że mają one niebagatelne znaczenie w sprawie.

Trzeba zauważyć, że z żadnego przepisu prawa nie wynika, że każdy człowiek, którego urodzenie rejestrowane jest w polskim urzędzie stanu cywilnego musi obligatoryjnie posiadać dwa imiona. Wręcz przeciwnie, zarówno z Prawa asc, jak i z ustawy z 2008 roku o zmianie imienia i nazwiska (poprzednio z ustawy

⁸ A. Markowski (red.), *Wielki Słownik Poprawnej Polszczyzny*, Warszawa 2006, s. 1494–1495.

z 1956 roku o zmianie imion i nazwisk) wynika obowiązek posiadania przynajmniej jednego imienia. Posiadanie co najmniej jednego imienia jest obligatoryjne. Wpisanie zatem jednego imienia do aktu urodzenia obywatela jest czynnością prawidłową, dokonywaną przez kierownika urzędu stanu cywilnego najczęściej na wniosek rodziców. Akt urodzenia zawierający tylko jedno (pierwsze) imię i jednocześnie zawierający inne prawem wymagane składniki na podstawie art. 40 Prawa asc, jest aktem stanu cywilnego prawidłowym i nie można mówić o tym akcie jako niekompletnym, tj. niezawierającym wszystkich danych, które powinny być w nim zamieszczone. Przecież uzupełnienie aktu stanu cywilnego, dokonywane na podstawie art. 36 Prawa asc stosowane jest jedynie wobec takich aktów stanu cywilnego, które nie zawierają wszystkich danych, które powinny być w nich zamieszczone. Wobec powyższego, trudno w efekcie uznać, wbrew temu, co stwierdził NSA w głosowanym wyroku, by procedura uzupełnienia aktu stanu cywilnego była procedurą odpowiednią i właściwą w sytuacjach żądania dopisania drugiego imienia do już występującego imienia pierwszego, przy jednoczesnym pozostawieniu tego pierwszego imienia. Nie jest to również procedura właściwa i w tym zakresie trudno zgodzić się z twierdzeniem NSA.

Na tle głosowanego wyroku NSA pozostaje jednak pytanie, jaką procedurę zastosować dla dodania drugiego imienia i czy jest to w ogóle dopuszczalne? Wydaje się, że taka dopuszczalność nie może być kwestionowana, skoro prawnie dopuszczalne jest samo posiadanie dwóch imion. Ustawodawca jednak nie stworzył żadnej procedury, przy pomocy której możliwe byłoby dodanie drugiego imienia do imienia pierwszego. Takie istotne zaniedbanie rodzi poważne problemy w praktyce kierowników urzędów stanu cywilnego i stanowi poważną lukę w prawie o charakterze konstrukcyjnym. Luka taka jest właściwie brakiem normy prawnej o charakterze formalnym, co szczególnie utrudnia pracę administracji lub sądownictwa.

Analizując problem dopuszczalności dodania drugiego imienia do imienia pierwszego, poruszony w głosowanym wyroku w sprawie imion *Jerzy Stanisław*, trzeba też postawić pytanie, czy możliwa jest sytuacja odwrotna, a mianowicie czy można zrezygnować z dwóch imion i wnioskować o wykreślenie jednego z nich oraz jaką procedurę w takiej sytuacji zastosować? Oczywiście jest, że posiadanie jednego imienia w systemie prawa polskiego jest wystarczające. Skoro, według stwierdzenia sądu administracyjnego, dodanie drugiego imienia do imienia pierwszego, nie jest zmianą imienia i nie podlega reżimowi właściwej ustawy o zmianie imienia i nazwiska, to również trzeba założyć, że rezygnacja z jednego z dwóch imion – nie jest ich zmianą. Jeśli w przypadku dodania drugiego imienia NSA proponuje zastosowanie instytucji uzupełnienia aktu stanu cywilnego (art. 36 Prawa asc), to zachodzi pytanie czy analogicznie można by wykorzystać instytucję sprostowania aktu stanu cywilnego lub sprostowania błędu w akcie stanu cywilnego dla wykreślenia jednego z dwóch imion. Zgodnie z art. 31 Prawa asc, akt stanu cywilnego podlega sprostowaniu w razie błędnego lub nieścisłego jego zredagowania. Natomiast na podstawie art. 28 Prawa asc, w akcie stanu cywilnego można

sprostować oczywisty błąd pisarski. Jednak sprostowanie aktu stanu cywilnego (art. 31 Prawa asc) polega na zastąpieniu danych niezgodnych z prawdą danymi prawdziwymi ustalonymi w postępowaniu sądowym⁹. Trzeba by przy wykorzystaniu tej instytucji założyć, że akt urodzenia zawierający prawidłowo wybrane dwa imiona jest aktem błędnie lub nieściśle zredagowanym, czego nie możemy zrobić w przypadku zamiaru wykreślenia jednego imienia z posiadanych dwóch. Byłoby to niewłaściwe, jeśli tylko dwa imiona zostały nadane prawidłowo. Nadto, kompetencje w tej mierze ustawodawca przekazał właściwemu sądowi orzekającemu w postępowaniu nieprocesowym, co dodatkowo skomplikowałoby procedurę wykreślenia jednego imienia z wykorzystaniem instytucji sprostowania aktu stanu cywilnego i translokowały ją między organem administracji publicznej i sądem. Z kolei na podstawie art. 28 Prawa asc można sprostować jedynie oczywisty błąd pisarski. Takim błędem jest wpis niezgodny z treścią dokumentu przedstawionego przy sporządzaniu aktu stanu cywilnego, błędna pisownia imienia lub nazwiska, opuszczenie wyrazu lub jego części oraz inne oczywiste pomyłki powstałe przy dokonywaniu wpisów w aktach stanu cywilnego, a ponadto napisanie wyrazu w sposób nieczytelny lub stwarzający możliwość różnego odczytania¹⁰. Jak zatem widać, ani sprostowanie aktu stanu cywilnego, ani sprostowanie oczywistego błędu pisarskiego nie są instytucjami właściwymi do możliwości wykreślenia jednego z dwóch posiadanych imion. W tym wypadku opowiedzieć trzeba się jednak za praktycznym zastosowaniem zmiany imienia (imion), póki ustawodawca nie wypełni istniejącej luki konstrukcyjnej, mimo że faktycznie językowo i normatywnie zmiana nie zachodzi. Podyktowane jest to jednak jedynie względami pragmatycznymi i nosi znamiona tymczasowości.

Rekapitulując, wydaje się, że wobec nieuregulowania przez ustawodawcę procedury dodania drugiego imienia, bardziej akceptowalną jest zaproponowana przez NSA procedura uzupełnienia aktu stanu cywilnego z uwagi na łatwiejsze uzasadnienie decyzji administracyjnej wydawanej w tym zakresie. Dla wydania tej decyzji wystarczy bowiem sam fakt braku drugiego imienia i nie muszą tutaj występować żadne ważne względy uzasadniające dodatkowo dodanie imienia. Inaczej jest jednak w przypadku wykreślenia jednego z dwóch imion, bowiem w tej sytuacji właściwsze wydaje się zastosowanie procedury zmiany imienia. W przypadku wykreślenia jednego z imion nie można zastosować procedury sprostowania aktu stanu cywilnego, zarezerwowanej dla sytuacji błędnego lub nieściślego jego zredagowania. Tym niemniej, za słuszny należałoby uznać postulat wypełnienia wskazanych luk w prawie i/bądź wprowadzenia szczególnej procedury dodania drugiego imienia do już występującego imienia pierwszego, przy jednoczesnym pozostawieniu tego pierwszego imienia, bądź szczególnego rozszerzenia instytucji

⁹ K. Gonderek, A. Ustowska, *Prawo o aktach stanu cywilnego. Komentarz. Przepisy wykonawcze i związkowe*, Warszawa 1991, s. 139.

¹⁰ *Ibidem*, s. 128.

uzupełnienia aktu stanu cywilnego o proces dodania drugiego imienia. Postuluje się także wprowadzenie szczególnej procedury wykreślenia jednego z dwóch imion (np. poprzez szczególny rodzaj sprostowania aktu stanu cywilnego), bądź poprzez rozszerzenie pojęcia zmiany imienia w nowej ustawie z 2008 roku o zmianie imienia i nazwiska. Występujące dziś niejasności prowadzą bowiem do różnej praktyki organów administracji publicznej w tym zakresie, a takie zjawisko nie jest zjawiskiem pożądanym, a już na pewno nie jest zjawiskiem przystającym do państwa praworządowego. Uporządkowanie procedury w omawianym zakresie konieczne jest także z uwagi na konieczność respektowania zasady racjonalności decyzji. Jak twierdzi E. Knosala, jednym z kluczowych problemów teorii decyzji jest ich racjonalność. W literaturze zwraca się uwagę, że warunkiem racjonalnego decydowania jest logicznie zbudowana procedura. Powinna ona obiektywizować podejmowane w jej ramach działania, eliminując elementy subiektywne¹¹.

Należy także zauważyć, na tle wyroku NSA w sprawie dodania imienia *Stanisław* do imienia *Jerzy*, że osobiwie ujęte zostało postępowanie dowodowe w sprawie posługiwania się oboma wymienionymi imionami. Trzeba przypomnieć, że, zgodnie z art. 4 Prawa asc, akty stanu cywilnego stanowią wyłączny dowód zdarzeń w nich stwierdzonych, a ich niezgodność z prawdą może być udowodniona jedynie w postępowaniu sądowym. Akt stanu cywilnego ma moc dowodową nawet wówczas, kiedy stwierdza zdarzenia niezgodne z prawdą. Traci on swoją moc dopiero w momencie unieważnienia go przez sąd w postępowaniu nieprocesowym¹². Przepis ten zgodny jest z art. 76 § 1 Kpa, zgodnie z którym dokumenty urzędowe sporządzone w przepisanej formie przez powołane do tego organy państwowe w ich zakresie działania stanowią dowód tego, co zostało w nich urzędowo stwierdzone. Kodeks postępowania administracyjnego nie definiuje pojęcia dokumentu, przyznaje jedynie zwiększoną moc dowodową dokumentom urzędowym¹³. Tak szczególna rola aktów stanu cywilnego, jak też innych dowodów urzędowych, odbiega nieco od ogólnej zasady wyrażonej w art. 75 § 1 Kpa, zgodnie z którym jako dowód należy dopuścić wszystko, co może przyczynić się do wyjaśnienia sprawy, a nie jest sprzeczne z prawem, a w szczególności dowodem mogą być dokumenty, zeznania świadków, opinie biegłych oraz oględziny. W głosowanym wyroku NSA przyznał wysoką rangę księgom parafialnym, w których to obywatel został zarejestrowany pod dwoma imionami *Jerzy Stanisław*. NSA stwierdził, iż o tym, że akt stanu cywilnego nie zawiera pełnych danych świadczy – zdaniem skarżącego – świadectwo chrztu wydane przez proboszcza parafii rzymskokatolickiej, w którym zamieszczono dwa imiona *Jerzy Stanisław*. Takie wyróżnie-

¹¹ E. Knosala, *Decyzja w systemie działania administracji publicznej* [w:] E. Knosala, L. Zacharko, A. Matan, *Nauka administracji*, Kraków 2000, s. 48.

¹² M. Albinia, A. Czajkowska, *Prawo o aktach stanu cywilnego z objaśnieniami*, Toruń 1996, s. 19.

¹³ G. Łaszczycza, Cz. Martysz, A. Matan, *Kodeks postępowania administracyjnego. Komentarz*, t. I, Kraków 2005, s. 698.

nie dla ksiąg parafialnych (świadczenia chrztu) pośród dowodów nie ma jednak większego znaczenia, biorąc pod uwagę wymienione przepisy art. 4 Prawa asc i art. 76 § 1 Kpa. Nie można bowiem dokumentom prywatnym (jakimi są właśnie księgi parafialne) przydawać większej wagi, aniżeli dokumentom urzędowym, zwłaszcza o takiej randze jak akty stanu cywilnego. Jeśliby przydać rzeczywiście większą moc dowodową dokumentom prywatnym, w tym przypadku księgom parafialnym, aniżeli dokumentom urzędowym, np. aktowi urodzenia, wówczas należałoby sprostować akt urodzenia zawierający imię *Jerzy* o drugie imię *Stanisław*, na podstawie art. 31 Prawa asc. W tym wypadku, w postępowaniu sądowym należałoby przeprowadzić przeciwdowód przeciw danym zawartym w akcie stanu cywilnego. Księgom parafialnym nie można także przydać większej mocy dowodowej od aktów stanu cywilnego jeszcze z innej przyczyny. Mianowicie trzeba wziąć pod uwagę, że zapisy w księgach parafialnych (kościół rzymskokatolickiego) bywają niedokładne i nierzetelne oraz zawierają „trzecie imię” człowieka, nadawane wraz z przyjęciem tzw. bierzmowania. Księgi parafialne mogłyby w przypadku rozpatrywanym przez NSA w głosowanym wyroku stanowić jedynie moc dalece pomocniczą w zakresie ustalenia, że obywatel rzeczywiście posługuje się dwoma imionami. Przecież w omawianej sprawie, między dokumentem prywatnym (księgami parafialnymi) a dokumentem urzędowym (aktem stanu cywilnego) istniała poważna rozbieżność, a prawo przydaje większego znaczenia danym zawartym w dokumentach urzędowych. Nie można twierdzić, iż jakaś okoliczność została udowodniona, jeżeli w materiale dowodowym, utrwalonym w aktach sprawy, znajduje się dowód na jej potwierdzenie, a jednocześnie są dowody, które zaprzeczają tej okoliczności, o ile nie można przekonywająco tej sprzeczności wyjaśnić¹⁴. Jak słusznie zauważa M. Zdyb, jeżeli Rzeczpospolita ma być dobrem wspólnym obywateli, to wymaga także odpowiedniego pojmowania praw i wolności. Przestają one służyć jednostce, gdy ich interpretacja idzie w kierunku dowolności, gdy rodzi nihilizm państwowy. Utrudnia bowiem realizację praw i wolności innych jednostek oraz wartości ponadjednostkowych¹⁵.

Podsumowując, stwierdzić należy, że argumenty sądu administracyjnego, przedstawione w wyroku z dnia 18 marca 1993 r. w sprawie możliwości dodania do imienia *Jerzy* imienia *Stanisław*, zachowują w znacznej części aktualność na gruncie nowego stanu prawnego, to jest między innymi ustawy z dnia 17 października 2008 r. o zmianie imienia i nazwiska, choć nie ze wszystkimi tezami sądu należy się zgodzić. Decyzje administracyjne zezwalające na dodanie drugiego imienia do imienia pierwszego nie należą do decyzji zmieniających imiona i mogą być wydawane przy zastosowaniu instytucji uzupełnienia aktu stanu cywilnego, na

¹⁴ W. Chróścielewski, J. P. Tarno, *Postępowanie administracyjne – zagadnienia podstawowe*, Warszawa 2002, s. 107.

¹⁵ M. Zdyb, *Prawo administracyjne ustrojowe i materialne. Podstawy normatywne*, Kraków 2003, s. 52.

podstawie art. 36 Prawa asc. Zastosowanie jednak tej procedury jest tylko zabiegiem umownym wskutek nieuregulowania przez ustawodawcę szczególnej procedury tego dodania i w tym zakresie należy podzielić tezy zaprezentowane przez NSA w głosowanym wyroku. Postuluje się jednak wypełnienie zaistniałej luki konstrukcyjnej w prawie i odrębne uregulowanie zarówno procedury dodania drugiego imienia do imienia pierwszego, jak i procedury wykreślenia jednego imienia spośród dwóch imion posiadanych przez obywatela. Uregulowanie to nie tylko wypełniłoby istniejącą lukę w prawie, ale przyczyniłoby się do umacniania poczucia obywatelskości pośród członków społeczeństwa. Przecież współczesne państwo prawa coraz wyraźniej ewoluuje w kierunku społeczeństwa obywatelskiego¹⁶. Nie należy jednak podzielać zdania NSA przyznającemu szczególną moc dowodową księgom parafialnym, zamiast aktom stanu cywilnego. Na to zgody doktryny być nie może, a to ze względu na szczególną moc dowodową aktów stanu cywilnego, o której mowa w art. 4 Prawa asc. Mimo to oraz mimo częściowej zmiany stanu prawnego w zakresie dopuszczalności zmiany imienia w systemie polskiego prawa administracyjnego, argumenty wskazane w wyroku NSA z dnia 18 marca 1993 r. zachowują w znacznej części swą aktualność do dziś, biorąc pod uwagę nieuregulowanie przez ustawodawcę procedury dodania drugiego imienia do imienia pierwszego. W tym też zakresie głosowany wyrok zasługuje na warunkową akceptację.

Bibliografia

1. Albiniak M., Czajkowska A., *Prawo o aktach stanu cywilnego z objaśnieniami*, TN Organizacji i Kierownictwa „Dom Organizatora”, Toruń 1996.
2. Chróścielewski W., Tarno J. P., *Postępowanie administracyjne – zagadnienia podstawowe*, Difin, Warszawa 2002.
3. Gonderek K., Ustowska A., *Prawo o aktach stanu cywilnego. Komentarz. Przepisy wykonawcze i związkowe*, Wydawnictwa Prawnicze, Warszawa 1991.
4. Knosala E., *Decyzja w systemie działania administracji publicznej* [w:] E. Knosala, L. Zacharko, A. Matan, *Nauka administracji*, Zakamycze, Kraków 2000.
5. Łaszczycza G., Martysz Cz., Matan A., *Kodeks postępowania administracyjnego. Komentarz*, t. I, Zakamycze, Kraków 2005.
6. Markowski A. (red.), *Wielki Słownik Poprawnej Polszczyzny*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2006.
7. Morawski L., *Główne problemy współczesnej filozofii prawa – prawo w toku przemian*, Wydawnictwo Prawnicze PWN, Warszawa 2000.
8. Ruczkowski P., *Ustawa o zmianie imion i nazwisk. Komentarz*, Wyższa Szkoła

¹⁶ L. Morawski, *Główne problemy współczesnej filozofii prawa – prawo w toku przemian*, Wydawnictwo Prawnicze PWN, Warszawa 2000, s. 253.

Ekonomii i Prawa im. prof. Edwarda Lipińskiego, Kielce 2008.

9. Szreniawski J. (red.), *Prawo administracyjne. Część szczegółowa*, Oficyna Wydawnicza Branta, Bydgoszcz 1997.
10. Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 roku Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. w Dz. U. z 1980 roku Nr 9, poz. 26 ze zm.).
11. Ustawa z dnia 15 listopada 1956 r. o zmianie imion i nazwisk (t.j. Dz.U. z 2005 r. Nr 233, poz. 1992 ze zm.).
12. Ustawa z dnia 17 października 2008 r. o zmianie imienia i nazwiska (Dz.U. Nr 220, poz. 1414).
13. Ustawa z dnia 29 września 1986 r. Prawo o aktach stanu cywilnego (t.j. Dz.U. z 2004 r. Nr 161, poz. 1688 ze zm.).
14. Wyrok NSA OZ we Wrocławiu z dnia 18.03.1993 r., Sygn. akt SA/Wr 1859/92, [w:] Wokanda 1993 nr 9, s. 23.
15. Zdyb M., *Prawo administracyjne ustrojowe i materialne. Podstawy normatywne*, Zakamycze, Kraków 2003.

Sygn. Akt. SA/Wr/1859/92

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 marca 1993 r.

Naczelnny Sąd Administracyjny – Ośrodek Zamiejscowy we Wrocławiu
w składzie następującym:

Przewodniczący S. NSA:	B. Hnatiuk
Sędziowie NSA:	St. Pykało (spr.)
	J. Szczygielska
Protokolant:	A. Markiewicz

Po rozpoznaniu w dniu 18 marca 1993 r. sprawy ze skargi J..... L..... na decyzję Wojewody z dnia nr w przedmiocie odmowy zmiany imienia:

- I. stwierdzam nieważność zaskarżonej decyzji oraz decyzji Prezydenta Miasta z dnia nr
- II. zasądza od Wojewody na rzecz J..... L..... kwotę 50.000 zł (pięćdziesiąt tysięcy złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania poniesionych w sprawie.

UZASADNIENIE

We wniosku z dnia J..... L..... domagał się uzupełnienia aktu stanu cywilnego – aktu urodzenia sporządzonego w USC w L..... za nr przez dopisanie obok imienia „Jerzy” drugiego imienia „Stanisław”. Na uzasadnienie wniosku podał, że rodzice nadali mu dwa imiona „Jerzy Stanisław”. Tak też zapisano w świadectwie chrztu sporządzonym przez proboszcza Parafii Rzymsko-Katolickiej w k/J..... – S..... Natomiast w akcie urodzenia sporządzonym w USC w L..... wpisano tylko jedno imię „Jerzy”. W celu usunięcia rozbieżności między tymi dokumentami domaga się uzupełnienia aktu stanu cywilnego przez dopisanie drugiego imienia.

Po rozpoznaniu sprawy, Prezydent Miasta, decyzją z dnia nr odmówił zmiany imienia „Jerzy” na „Jerzy Stanisław”, wywodząc, iż w myśl art. 2 i 7 ustawy z dnia 15 listopada 1956 r. o zmianie imion i nazwisk (Dz.U. z 1963 r. Nr 59, poz. 328) zmiana imienia może być dokonana tylko wówczas, gdy jest ono ośmieszające lub nieliczące z godnością człowieka albo ma brzmienie niepolskie. Żadna z tych przesłanek nie odnosi się do imienia „Jerzy”.

Podobne stanowisko zajął Wojewoda, który nie uwzględniwszy odwołania J..... L..... decyzją z dnia utrzymał w mocy decyzję organu I instancji stwierdzając, że ustawa o zmianie imion i nazwisk preferuje zasadę stabilizacji. Oznacza to, że każdy obywatel zobowiązany jest do posługiwania się imieniem i nazwiskiem, które wpisano mu w akcie urodzenia. Wszakże zasada ta, zdaniem organu odwoławczego, obowiązuje przy posługiwaniu się tymi atrybutami tożsamości w szeroko rozumianym postępowaniu prawnym – przed sądem i innymi urzędami, „Nie zabrania się natomiast używania innych imion, nazwisk i pseudonimów w życiu prywatnym obywateli”.

W skardze do Naczelnego Sądu Administracyjnego J..... L..... zarzucił naruszenie art. 2 ust. 1 powołanej wyżej ustawy, albowiem zgodnie z tym przepisem „wniosek o zmianę imienia podlega uwzględnieniu, jeżeli jest uzasadniony ważnymi względami”. A takie szczególnie ważne względy zachodzą w jego osobistym przypadku. Skarżący przy tym wyjaśnił, że nie tyle domaga się zmiany brzmienia imienia, co zamieszczenia zapisu w akcie urodzenia, który polegałby na uzupełnieniu „pierwszego imienia (niezmienionego) drugim”. Wskazując na powyższe podstawy, skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonej decyzji jako niezgodnej z prawem i powodującej „negatywne skutki społeczne”.

Organ odwoławczy podtrzymał swoje stanowisko i nie znajdując podstaw do zreformowania zaskarżonej decyzji w trybie art. 200 § 5 kpa wniósł o oddalenie skargi.

Naczelny Sąd Administracyjny zważył, co następuje. Postępowanie administracyjne wszczyna się na żądanie strony lub z urzędu (art. 61 § 1 kpa).

O tym, kto jest inicjatorem postępowania – strona, czy organ – decyduje rodzaj sprawy. O rodzaju sprawy zaś przesądzają przepisy prawa materialnego. W niezliczonych wypadkach wypowiadają się w tych kwestiach też przepisy prawa procesowego (np. gdy chodzi o wznowienie postępowania art. 145 i nast. kpa). W wyjątkowych przypadkach „ze względu na szczególny interes strony” organ może wszcząć postępowanie z urzędu także w sprawie, w której przepis prawa wymaga wniosku strony. Wszakże kontynuowanie takiego postępowania uzależnione jest od zgody strony, wyrażonej w toku tego postępowania. Odmowa zgody musi skutkować umorzeniem postępowania (art. 61 § 2 kpa).

Skarżący J..... L..... wystąpił z żądaniem „uzupełnienia zapisu” w jego akcie urodzenia przez wpisanie obok imienia „Jerzy” drugiego imienia „Stanisław” (zob. wniosek z dnia). Treść wniosku nie nasuwa wątpliwości. Stronie chodzi o uzupełnienie aktu stanu cywilnego przez wpisanie w akcie urodzenia drugiego imienia „Stanisław”. O tym, że akt stanu cywilnego nie zawiera pełnych danych świadczy – zdaniem skarżącego – świadectwo chrztu wydane przez proboszcza parafii Rzym.-Kat. w, w którym zamieszczono dwa imiona „Jerzy Stanisław”. Tego rodzaju wniosek powinien być rozpatrzony w trybie przepisów ustawy z dnia 29 września 1986 r. Prawo o aktach stanu cywilnego (Dz.U. Nr 36, poz. 180 z późn. zm.). W myśl art. 40 ust. 2 cyt. ustawy akt urodzenia powinien zawierać m.in. nazwisko oraz imię dziecka lub imiona, jeżeli wolą rodziców było nadanie mu dwojga imion. W ciągu 6 miesięcy od daty sporządzenia aktu urodzenia dziecka rodzice mogą złożyć kierownikowi urzędu stanu cywilnego pisemne oświadczenie o zmianie imienia lub imion dziecka wpisanych do akt w chwili jego sporządzenia. Wówczas wpisuje się do aktu urodzenia stosowną wzmiankę dodatkową (art. 51 ust. 1 i 2 pr. o a. st. cyw.). Po upływie tego terminu uzupełnienie aktu urodzenia może nastąpić tylko w trybie art. 36 powołanej wyżej ustawy. Zgodnie z tym przepisem, akt stanu cywilnego podlega uzupełnieniu, jeżeli nie zawiera wszystkich danych, „które powinny być w nim zamieszczone”. Właściwym do rozpoznania sprawy (w I instancji) jest kierownik USC miejsca sporządzenia aktu stanu cywilnego (por. – *komentarz do Prawa o aktach stanu cywilnego* K. Gontarka i A. Stawskiej, Wydawnictwo Prawnicze, W-wa 1991, s. 162 i 164).

Rozpoznanie zatem sprawy J..... L..... na gruncie przepisów ustawy z dnia 15 listopada 1956 r. o zmianie imion i nazwisk (Dz.U. z 1963 r., Nr 59, poz.

328 ze zm.) zostało dokonane z oczywistym naruszeniem prawa. Wniosek strony – jak wspomniano wyżej – zmierzał do uzupełnienia aktu stanu cywilnego. Nie można go było potraktować więc jako wniosku o zmianę imienia. Zmiana bowiem oznacza zastąpienie kogoś lub czegoś kimś lub czymś. Zmiana może polegać także na tym, że „ktoś, coś staje się lub stało innym” (zob. *Słownik poprawnej polszczyzny*, pod red. W. Doroszewskiego, PWN, W-wa 1980 r., s. 1019). Skoro wnioskodawca nie zgłosił żądania w przedmiocie zmiany jego imienia na inne, to nie można było rozpatrywać omawianej sprawy w aspekcie przepisów ustawy z dnia 15.11.1956 r. o zmianie imion i nazwisk. Art. 1 ust. 1 powołanej ustawy wyraźnie bowiem stanowi, że sprawa o zmianę „imienia lub nazwiska obywatela polskiego na inne” może być wszczęta tylko „na jego wniosek”. Wszczęcie postępowania w tego rodzaju sprawie z urzędu jest niedopuszczalne.

Rozpoznanie sprawy, opartej w istocie na przepisie art. 36 ustawy z dnia 29 września 1986 r. Prawo o aktach stanu cywilnego przez Prezydenta Miasta, a więc organ niewłaściwy, skutkuje stwierdzeniem nieważności zaskarżonej decyzji i poprzedzającej ją decyzji I instancji z mocy art. 207 § 3 kpa w związku z art. 156 § 1 pkt. 1 kpa.

Z powyższych względów, opierając się na powołanych przepisach prawnych, należało orzec jak w sentencji.

O kosztach postępowania orzeczono po myśli art. 206 kpa.